

DET HÄR ÄR BOTKYRKA

Aktualitetsprövning översiktsplan

Rapport om Botkyrka kommuns aktualitetsprövning av översiktsplan 2014

Innehåll

Bakgrund och slutsatser	3
Metod.....	4
Vilka deltog i arbetet?	4
Upplägg granskning av översiktsplan	4
Intern uppföljning av hur översiktsplanen efterlevs	5
1. Detaljplanegranskningen	5
2. Genomgång av bygglov på landsbygden	6
3. Granskning om avvikelser från översiktsplanen	6
4. Uppföljning av tidigare följduppdrag	7
Synpunkter/svar på översiktsplanen från aktualitetsprövningsprocessen.....	7
Dricksvatten i kommunen	7
Gles/medel tät/tät stadsbygd och gränsdragningarna	8
Gröna värden	8
Hågelby	8
Kulturarv och kulturmiljöer	8
Landsbygden	9
Planeringsstrategin ”Utrymme för kreativitet”	9
Plats för samhällsservice i översiktsplanen	9
Riksten.....	9
Utbyggnadsordningen	10
Verksamheter/företagande	10
Översiktsplanens intentioner behöver följas än mer	10
Översiktsplanens kartor.....	11
De här frågorna behöver synas mer i översiktsplanen	11
Nya lagar, mål, riktlinjer och strategier.....	11
Lagändringar/nya lagar sedan översiktsplanen antogs.....	11
Plan och bygglagen och miljöbalken	11
Bosättningslagen	12
Klimatlagen	12
Nytt på nationell och regional nivå sedan översiktsplanen antogs.....	12
Nya interna strategier, program och planer sedan översiktsplanen antogs	13
Det här behöver ”ändras” i översiktsplanen	14
Viktigt på gång – inför nästa aktualitetsprövning av översiktsplanen.....	15
Vi som deltagit i aktualitetsprövningen.....	15

Bakgrund och slutsatser

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en översiktsplan. Den ska visa hur kommunen vill utveckla marken och vattnet i kommunen. Översiktsplanen måste vara aktuell för att kunna vägleda efterföljande planering, exempelvis strukturplaner, detaljplaner, exploateringsprojekt och bygglov. Botkyrkas översiktsplan antogs i maj 2014. Den har sikte på 2040. Översiktsplanen ger riktlinjer för Botkyrkas utveckling genom fem planeringsstrategier, som bland annat innebär att ge plats för 20 000 nya bostäder och 15 000 nya arbetstillfällen.

Intresset för Botkyrka kommun som plats för bostadsutveckling har vuxit kraftigt under översiktsplaneperioden, åren 2014-2017 byggdes 1876 bostäder. Åren 2014-2016 växte antalet arbetstillfällen i kommunen med 1767. Idag finns runt 4500 fler Botkyrkabor jämfört med för fyra år sedan. Mycket av detta hade hänt även utan en översiktsplan. Trots det, är det med översiktsplanen vi har ett verktyg att styra den här samhällsförändringen i önskad riktning, under låg- och högkonjunkturer. En översiktsplan ska spegla kommunens politiska vilja och svara upp mot rådande förutsättningar och kunskaper. Kommunfullmäktige ska därför under varje mandatperiod avgöra om översiktsplanen är aktuell eller om hela eller delar av den inte längre ska gälla.

Enligt plan- och bygglagen kan bara mindre ändringar göras i översiktsplanen till följd av en aktualitetsprövning. Det innebär att sådant som inte längre fungerar som en bra vägledning kan strykas. Felskrivningar kan korrigeras och något som är missvisande kan förtydligas om det inte ändrar innehållet i sak. Om aktualitetsprövningen exempelvis visar att större delar av översiktsplanen är inaktuella, kan uppdrag ges om att göra ett tematiskt tillägg eller fördjupning till översiktsplanen. Ett sådant arbete behöver ske enligt ett plan- och bygglagförfarande med samråd, utställning och så vidare.

Den 4 september 2017 fick kommunledningsförvaltningen i uppdrag att aktualitetspröva Botkyrkas översiktsplan. Aktualitetsprövningen visar att översiktsplanen i sin helhet är aktuell. Kommunledningsförvaltningen bedömer att några mindre ”ändringar” behöver göras. Tre textavsnitt, som inte påverkar översiktsplanens viljeinriktning, är inaktuella. Avsnitten berör buller, näringsliv och miljö kvalitetsnormen vatten. Se ”Det här behöver ”ändras” i översiktsplanen”, sidan 14 för en beskrivning av dem.

Eftersom ett nytt kunskapsläge finns om kommunens strategiska vattenresurser, men bilden behöver bli mer komplett, föreslår kommunledningsförvaltningen ett följduppdrag om dricksvatten. I samband med att Botkyrkas översiktsplan 2014 blev antagen gav kommunfullmäktige tre följduppdrag till samhällsbyggnadsnämnden. Inget av uppdragen är klara och de alla är viktiga för att förverkliga intentionerna i översiktsplanen. Därför föreslår kommunledningsförvaltningen att de återupprepas och tidsätts. Se mer om följduppdragen på sidan 7 och i tjänsteskrivelse ”Aktualitetsförklaring av översiktsplan 2014” 2018-03-27.

Det som står i tjänsteskrivelsen som nämns ovan är det som kommunstyrelsen och kommunfullmäktigeställning behöver ta ställning till i samband med aktualitetsförklaringen av översiktsplanen. Annat som prövningen fann var att en felskrivning behöver korrigeras och att vi behöver göra ett förtydligande om strandskydd., se sidan 12 och 14. De strykningar/korrigeringar som ska ske i översiktsplanen finns redovisade i ett separat häfte som nu ska ingå som en del till den tryckta översiktsplanen. Dessa ändringar kommer även

synas tydligt i en översiktsplaneversion på Botkyrka kommuns webbsida:
www.botkyrka.se/oversiktsplan.

Då bättre intern samordning efterfrågas i vissa frågor, för att kunna tillämpa översiktsplanen ännu bättre, kommer kommunledningsförvaltningen att anordna förvaltningsövergripande ”temasamtal”.

Metod

Vilka deltog i arbetet?

Avdelning samhällsutveckling på kommunledningsförvaltningen hade ansvaret för aktualitetsprövningen. Uppdragsledare var Heidi Pintamo, utvecklingsledare.

Alla förvaltningar fick frågan om de ville delta i arbetet med aktualitetsprövningen av Botkyrkas översiktsplan. De förvaltningar som deltog i arbetet med en eller flera representanter var:

- arbetsmarknads och vuxenutbildningsförvaltningen
- kommunledningsförvaltningen
- kultur- och fritidsförvaltningen
- samhällsbyggnadsförvaltningen
- socialförvaltningen
- tekniska förvaltningen
- utbildningsförvaltningen

Vård- och omsorgsförvaltningen avstod från att delta men önskade att få information om resultatet då uppdraget blivit klart.

Information har löpande lämnats till kommunstyrelsens klimat- och planeringsberedning. I slutskedet av uppdraget fick miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden och samhällsbyggnadsnämnden ta del av resultatet.

Länsstyrelsen ska minst en gång under mandatperioden redovisa sina synpunkter om statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen hade redan innan kommunledningsförvaltningen fick uppdraget att aktualitetsförklara Botkyrkas översiktsplan bedömt att den är aktuell utifrån deras ansvarsområde. De har bedömt att översiktsplanen är aktuell och ”...bör därmed även fortsättningsvis kunna utgöra stöd för planläggning och tillståndsgivning.” För Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse, se bilaga 4.

Kommunledningsförvaltningens initiala bedömning var, som Länsstyrelsens, att översiktsplanen som helhet är aktuell och att det inte fanns behov av ytterligare externa ställningstaganden. Prövningsprocessen är också av begränsad karaktär, det går i princip inte att ändra i översiktsplanens innehåll utan bara stryka sådant som inte stämmer.

Upplägg granskning av översiktsplan

Huvudfrågorna i aktualitetsprövningen av Botkyrkas översiktsplan var:

1. Är viljeinriktningen i översiktsplanen aktuell?

2. Har några förutsättningar förändrats som påverkar planens aktualitet?

Andra frågor som diskuterades med förvaltningarna var:

- Hur fungerar översiktsplanen som planeringsunderlag?
- Arbetar kommunorganisationen enligt översiktsplanen?
 - Om nej, varför inte?
 - Om ja, ge exempel på något som gjorts.
- Saknas något i översiktsplanen?
- Vilka nya lagar, strategier, planer och liknande, som kan ha betydelse för samhällsplanering på övergripande nivå, har börjat gälla sedan översiktsplanen antogs?

Representanterna för förvaltningarna fick i uppgift att läsa in sig på de sidor i översiktsplanen som berörde deras verksamhet mest, utifrån frågeställningarna ovan. Men synpunkter på helheten var också välkomna.

Även om Länsstyrelsen granskat de mellankommunala och statliga intressena gjorde kommunledningsförvaltningen för egen del en kompletterande in- och omvärldsanalys för att bilda sig en uppfattning om nya strategier, lagar eller annat som kunde vara avgörande för/ha påverkan på innehållet i översiktsplanen.

För att följa upp hur kommunorganisationen arbetat i enlighet med översiktsplanen gjorde kommunledningsförvaltningen fyra uppföljningar, mer om dem nedan.

Interna uppföljningar av hur översiktsplanen efterlevs

Kommunledningsförvaltningen har följt upp hur översiktsplanen efterlevs genom att ställa frågorna nedan:

1. Av de detaljplaner som hunnit vinna laga kraft, och som var pågående, efter att översiktsplanen antagits, hur förhöll de sig till översiktsplanen planeringsstrategier?
2. Var har bygglov/förhandsbesked getts till ny bebyggelse på landsbygden. Har de hamnat i översiktsplanens utpekade stråk för landsbygdsutveckling?
3. Har avvikelser från översiktsplanen skett i planbesked eller detaljplaner och i så fall varför?
4. Hur har det gått med de tre följduppdrag som gavs då översiktsplanen antogs?

1. Detaljplanegranskningen

Översiktsplanens ska möjliggöras genom fem planeringsstrategier:

- Leva klimatsmart
- Plats att växa
- Hemma i storstaden
- Nära till storstadsnatur
- Utrymme för kreativitet

För att ”testa” hur planeringsstrategierna ”faller ut” och ha ett samtal kring dem granskades detaljplaner där planuppdrag lämnats sedan maj 2014. I det urvalet fanns 56 detaljplaner

varav 50 ingick i ”testet”. Flertalet av dem var ännu under arbete, så de planarkitekter som jobbade med dem intervjuades. Det innebär att det i flera fall ännu inte fullt ut gick att bedöma om detaljplanerna bidrog till att uppfylla planeringsstrategierna eller inte. Av de laga kraft vunna detaljplanerna är det planeringsstrategin ”Leva klimatsmart” som detaljplanerna i högst grad lever upp till. För de pågående detaljplanerna är det planeringsstrategin ”Plats att växa”. Av de laga kraft vunna och pågående detaljplanerna är det planeringsstrategin ”Hemma i storstaden” som detaljplanerna i minst grad lever upp till.

Frågeställningarna kring ”Hemma i storstaden” byggde på flera frågor om kopplingar. Exempelvis ”Bidrar detaljplanen till förbättrade gångmöjligheter till viktiga målpunkter på hemmaplan?” och ”Bidrar detaljplanen till bättre förbindelser med övriga Stockholm?” I de flesta fall var svaret nej, ofta på grund av att detaljplanen togs fram i ett område där gångmöjligheterna redan var bra. På så vis kan resultatet tolkas mer negativt än vad det är, utgångspunkten var ju redan bra. Det behöver heller inte vara en detaljplan som tydligast skapar de bättre förbindelserna med övriga Stockholm. Men likväl kan den utgöra en liten pusselbit ”på vägen dit”, något som kommunledningsförvaltningen ibland saknade i svaren. Oavsett är att stärka fysiska kopplingar i den övergripande strukturen en fråga med utvecklingspotential.

Det går att säga att översiktsplanen följs även om Botkyrka kommun ännu inte nått full potential inom varje planeringsstrategi. Att arbeta med planeringsstrategierna är något som behöver göras inom hela den kommunala organisationen, inget som enbart detaljplanering kan lösa.

2. Genomgång av bygglov på landsbygden

17 bygglov och förhandsbesked har getts på landsbygden sedan augusti 2014. Fyra av dem ligger i de stråk översiktsplanen främst pekar ut för landsbygdens nybyggnation. Ett av dem ligger i ett detaljplanelagt område, Sandviken. Återstående tolv bygglov följer inte översiktsplanens inriktning, eller den inriktning Länsstyrelsen ser som önskvärd i sitt granskningsyttrande. Att förverkliga översiktsplanens intentioner kommer bli lättare då tidigare lämnat följduppdrag i samband med översiktsplanens antagande, om riktlinjer på Grödingebygden, blir klart.

3. Granskning om avvikelser från översiktsplanen

Det är positivt att stort intresse finns för att bygga bostäder i Botkyrka. Att byggherrar inkommer med förfrågningar på alla möjliga platser i Botkyrka, oavsett hur kommunens vilja är beskrivet i översiktsplanen, är något vi alltid får räkna med. Det är oftast upp till oss som kommunorganisation om vi vill bidra till en avvikelse i översiktsplanen eller inte. I det stora hela följer kommunorganisationen översiktsplanen men några avvikelser har gjorts.

Ett avvikelseperspektiv är att kommunorganisationen gett klartecken för, förutom för bebyggelse på platser där vi haft avsikten att bygga, även för bebyggelse på platser där vi haft avsikten att bygga först senare. Inriktningen i översiktsplanen är att

- bygga bostäder och arbetsplatser i redan bebyggda områden, i första hand i bra kollektivtrafiklägen,
- ha fokus på förnyelse och förtätning i våra miljonprogramsområden,
- stärka centrumen i Hallunda, Fittja, Tullinge, Vårsta, Tumba och Alby samt stärka stråket därifrån till Eriksbergs verksamhetsområde.

Bebyggelseprojekten i Slättmalm, Tumba skog, och norra Kassmyra är inte exempel på det.

På sidan 55 i översiktsplanen finns en lista för prioriterad ordning för stadsbyggnadsprojekt. Kassmyra var tänkt att utvecklas senare enligt den.

4. Uppföljning av tidigare följduppdrag

I samband med att "Botkyrkas översiktsplan 2014" antogs gav kommunfullmäktige tre följduppdrag till samhällsbyggnadsnämnden. Uppdragen handlade om att

-ta fram ytterligare riktlinjer för Grödingebygden för att säkra att översiktsplanens intentioner kan följas.

-vidta åtgärder för att ändra primärled för farligt gods – från nuvarande

Dalvägen/Hågelbyleden till Södertäljevägen västerut från Vårsta och

-ta fram en kollektivtrafikpolicy för Botkyrka kommun

Arbetet pågår med de två första, med det sistnämnda är arbetet inte påbörjat. De alla är viktiga för att förverkliga översiktsplanens intentioner.

Synpunkter/svar på översiktsplanen från aktualitetsprövningsprocessen

Det råder konsensus bland tjänstepersoner som bidragit med synpunkter om översiktsplanens aktualitet: Som helhet är översiktsplanens inriktning bra ännu men efterlevnaden kan i vissa fall bli bättre. Även kommunledningsförvaltningen bedömer att översiktsplanen i sin helhet är aktuell. Synpunkter som framförts av flera förvaltningar och/eller enheter presenteras här, tillsammans med svar från kommunledningsförvaltningen. Detaljsynpunkter besvaras inte här utan hanteras direkt med den som lämnat synpunkten då de inte ingår i aktualitetsprövningens syften.

Dricksvatten i kommunen

Synpunkt: Botkyrka kommun har fått ny kunskap om sina dricksvattenresurser. Det finns en ny vattenförsörjningsplan. Områden som pekats ut i den utreds vidare. Flera av områdena eller deras infiltrationsområden ligger i konflikt med andra intressen. Förfrågningar finns exempelvis om att lagra massor eller bygga bostäder på platserna. Några av dem är Kassmyra och Hamringes gamla industrimiljö. De områden som är utpekade för bebyggelse i översiktsplanen behöver strykas och bli skyddade för framtida vattenförsörjning.

Översiktsplanens intention för Hamra grustäkt, att bli återställd till naturmark, behöver från vattenperspektiv också fortsätta gälla. Det pågår arbete med en regional vattenförsörjningsplan för Stockholms län och Försvarmakten genomför en åtgärdsförberedande utredning gällande markföroreningar (PFAS) i Tullinge/Riksten.

Återvinning och masshantering inom vattenskyddsområden är inte optimalt. Logistiskt bra platser för ballasthantering behöver säkras.

Svar: I översiktsplanen pekas två områden ut för skydd av grundvattenförekomster och de kommer fortsätta gälla tills mer heltäckande information finns. Kunskapsläget om dricksvattenförsörjning behöver bli djupare och mer omfattande innan något kan strykas i översiktsplanen. Kommunledningsförvaltningen föreslår att ett följduppdrag ska ges om dricksvattenförsörjning. Se även tjänsteskrivelse "Aktualitetsförklaring av översiktsplan 2014" 2018-03-27. Medan utredning pågår behöver kommunorganisationen bli bättre på att

följa översiktsplanens huvudinriktning avseende utbyggnadsordningen på sidan 55 och sidan 44. Ja, tillsvdare bör inriktningen för Hamra grustäkt upprätthållas.

Under översiktsplanarbetet var det var en stor diskussion om var i Botkyrka masshantering borde ske. Det finns inga "bra" platser. Men resonemanget var att det är bättre att peka ut några platser själv än att låta Länsstyrelsen "välja ut" platser i kommunen då förfrågningar inkommer om platser för masshantering. Därför valdes de nuvarande "minst dåliga" platserna ut. Transporter till de nu utvalda platserna för masshantering, Hanvedsmossen, Pålamalm och Riksten är de logistiskt minst dåliga platserna för då störs tätortsbebyggelse och vägstruktur minst, i jämförelse med om de andra idag befintliga platserna för masshantering skulle behållas. Att platserna ingår i vattenskyddsområden kommer att tvinga verksamheterna till att anpassa sig till platsernas förutsättningar.

Gles/medel tät/tät stadsbygd och gränsdragningarna

Synpunkt: Gränser kan behöva ändras på vissa ställen då det byggs mer nu än när översiktsplanen togs fram.

Svar: Gränserna ändras inte då grundsynen på var det ska byggas glest eller tätt är densamma trots ökat bebyggelsestryck. Vad gles/tät bebyggelse är på de olika platserna är en bedömning som ska göras i efterföljande planering. Se definition i översiktsplanen sidan 96. Gränser för stadsbygdens gleshet/täthet och landsbygdens stråk är också grova precis som alla gränser i översiktsplanen. Tanken är inte att de ska "zoomas in" på trots att det i olika omfattning går att göra det i kommunens webbkartor. Var en gräns ska gå behöver normalt avgöras efter mer detaljerade studier.

Gröna värden

Synpunkt: Inriktningen i översiktsplanen är bra men gröna värden får ändå inte genomslagskraft på det sätt som översiktsplaneinriktningen anger nu när det byggs mycket. Nära till storstadsnatur får stå tillbaka.

Svar: En grönstrukturplan håller på att tas fram på samhällsbyggnadsförvaltningen. Förhoppningsvis kommer den fungera som ett stöd i det framtida arbetet.

Hågelby

Synpunkt: Ska översiktsplanens riktlinjer fortsätta gälla för området?

Svar: Ja, det finns inget som tyder på en annan intern vilja för området. Men ett nytt visionsarbete kring platsen pågår.

Kulturarv och kulturmiljöer

Synpunkt: När Botkyrka förtätas är det viktigt att kulturmiljöer, fornlämningar och byggnader finns med som en tillgång snarare än ett problem. Hur vi ser på dem i Botkyrka behöver bli tydligare, exempelvis i översiktsplanen. Det finns ett kulturmiljöprogram men det tar inte upp allt, exempelvis byggnader. Kännedomen om kulturmiljöprogrammet behöver öka.

Svar: Ja, hur kommunorganisationen ska se på och hantera kulturmiljöer är en fråga som kan behöva synliggöras än mer nu när vi bygger nytt både i våra tätorter och i anslutning till dem. Kommunledningsförvaltningen ser att kultur- och fritidsförvaltningen skulle kunna fördjupa befintligt kulturmiljöprogram. På översiktsplanenivå ser kommunledningsförvaltningen just nu att det här blir ett bra ämne att diskutera under ett förvaltningsövergripande "temasamtal".

I viss mån kommer antagligen kulturmiljöer att komma in i den grönstrukturplan som håller på att tas fram av samhällsbyggnadsförvaltningen.

Landsbygden

Synpunkt: Landsbygden utvecklas inte enligt ”stråktänket” i översiktsplanen. Det behövs också tydligare ställningstagande för ny bebyggelse på landsbygden. Vad gäller det som ligger utanför gles/medel/tät stadsbygd, är exempelvis 20 hus mycket eller lite i de områdena?

Svar: Det stämmer att landsbygden inte utvecklas enligt översiktsplanen. Det ska bli enklare att leva upp till översiktsplanens intentioner när det följduppdrag som gavs i samband med översiktsplanens antagande är klart, ”Riktlinjer för Grödingebygden”. I det arbetet kan frågan om antal klaras ut.

Planeringsstrategin ”Utrymme för kreativitet”

Synpunkt: Inriktningen ”Utrymme för kreativitet” är bra i översiktsplanen men inom samhällsplanering är det den svåraste strategin att förhålla sig till. Inom idrott och kultur har vi hunnit komma långt i ”kreativtetsarbetet” under översiktsplaneperioden. Vi arbetar aktivt med ”Kreativa Botkyrka”. Idag är Botkyrkas idrottsmiljöer mötesplatser i större utsträckning än tidigare. Inom företagande skulle vi kunna vara bättre på att tillvarata Botkyrkabornas kreativitet inom företagande och också ge medborgarna mer inflytande såsom översiktsplanen säger.

Svar: Strategin utrymme för kreativitet blir ett bra ämne att diskutera under ett förvaltningsövergripande ”temasamtal”.

Plats för samhällsservice i översiktsplanen

Synpunkt: I översiktsplanen behöver tydligare framgå verksamhetsbehov i förhållande till utbyggnadsmål. Det är önskvärt att platser för service pekas ut så tillräckligt med utrymme och ekonomiska medel för dem blir naturligare att tänka på, både för exploatörer och internt. Vad samhällsservice innebär skulle också behöva framgå tydligare. Det handlar om plats för förskolor, skolor, LSS-boenden med mera. Sedan översiktsplanen antogs har Boverket tagit fram riktlinjer för friyta utomhus på förskolor och skolor. Nu bygger vi större förskolor än innan så stora ytor skulle behövas för dem.

Svar: 2015 tog kommunledningsförvaltningen fram en rapport för att stödja långsiktig planering av samhällsservice: ”Översiktsplanens intentioner utifrån verksamhetsbehov i Botkyrka 2040.” Kommunledningsförvaltningen ser fortfarande att varje verksamhet bäst kan planera sitt långsiktiga behov och att det inte är lämpligt att peka ut mer exakta platser i en översiktsplan som ska hålla ända till år 2040. Översiktsplanen kan inte ta hänsyn till alla fakta som behöver tas hänsyn till då man börjar detaljplanera för till exempel förskolor och skolor. Vad Botkyrka kommun ska ha för riktlinjer för förskole- och skolgårdar, nu när många intressekonflikter finns om marken, är ett projekt kommunledningsförvaltningen kommer att starta under 2018. I det arbetet kommer Boverkets nya allmänna råd och vägledning för friyta för skol- och förskolegårdar ingå som ett planeringsunderlag.

Riksten

Synpunkt: Borde motorsportverksamheten och skjutbanan föreslås en annan plats i kommunen nu när Riksten får fler bostäder?

Svar: Nej, översiktsplanens inriktning om samexistens bör upprätthållas. De berörda verksamheterna är inte lätta att omlokalisera. Störande verksamheter samexisterar sämre med

gröna värden i storstadsområden än med de bebyggda delarna. Bullerdämpande åtgärder kan behövas i Riksten.

Utbyggnadsordningen

Synpunkt: Vi följer inte utbyggnadsordningen, som översiktsplanen har på sidan 55 och som står formulerat på sidan 44. Då vi prioriterar stadsbyggnadsprojekt borde trafikkonsekvenser ingå som beslutsunderlag.

Svar: Nej, fullt ut har bebyggelseutvecklingen inte haft tyngdpunkt på de platser där vi först ska bygga enligt översiktsplanen. Det behöver Botkyrka kommun bli bättre på.

Samhällsbyggnadsförvaltningen tar just nu fram en trafikstrategi. Återstår att se om den kan fungera som ett verktyg för prioritering.

Verksamheter/företagande

Synpunkt: De platser som är utpekade som verksamhetsområden är bra men än fler kan behövas. Generellt behöver möjligheterna för företag att växa eller få en ny markyta där de kan etablera sig bli bättre. Men det är mer en intern organisationsfråga än en översiktsplanefråga. Totalt växer antalet arbetstillfällen i Botkyrka men kommunen har också förlorat några större företag under översiktsplaneperioden. Som kommunorganisation har vi haft mer fokus på bostäder än verksamhetsområden. Fast i bostadsområden jobbar vi bra med att få in verksamheter.

Svar: Det är bättre att kommunorganisationen fokuserar på att arbeta med de verksamhetsområden vi har i översiktsplanen snarare än att vi pekar ut nya platser. Sedan det här samtalet hölls har det också börjat hända mer internt inom verksamhetsområdesutveckling.

Översiktsplanens intentioner behöver följas än mer

Synpunkt: Det behövs en samsyn i att det är översiktsplanens intentioner som ska driva stadsplaneringen i kommunen. Den interna samordningen i vissa frågor behöver bli bättre. Både tjänstemän och exploatörer behöver ha översiktsplanen som en utgångspunkt i stadsbyggnadsprocesserna. I uppstarten av varje nytt projekt så måste kommunens ambition enligt översiktsplanen genomlysas och slå fasts. På så vis blir kommunen en röst och vi kan få in ”mjuka frågor” från start. Kommunen måste ha en egen kravspecifikation som bygger på översiktsplanens ambition i dialogen med byggherre och exploatör. Det saknas en förvaltningsövergripande plan och budget för genomförande av översiktsplanens ambition. Exploatörer vill inte följa översiktsplanen.

Svar: Ja, målet är översiktsplanen ska följas internt. Vad kommunledningsförvaltningen ser sker det redan men inte till 100%, och ”följsamheten” varierar inom de olika sakfrågorna. Det visar exempelvis granskningen av kommunens detaljplaner och bygglov, och olika samtal vi haft med tjänstemän under aktualitetsprövningsprocessen. 100% uppfyllnad är troligtvis inte nåbart på grund av samhällets-/mänsklighetens komplexitet. Men en vilja ska finnas för att förverkliga översiktsplanens intentioner, annars är inte planen aktuell. Kommunledningsförvaltningen ser att den viljan finns i Botkyrka kommun. Aktualiseringsprocessen har visat att kommunledningsförvaltningen behöver levandegöra vissa frågor i större grad. Det här kan ske genom att anordna olika ”temasamtal” och genom ett utvecklat arbete i den förvaltningsgemensamma strategiska gruppen för utveckling av Botkyrka som plats (SGP). Det pågår också olika arbeten för att kunna tillämpa översiktsplanen bättre. Ett av dem är en grönstrukturplan, främst för att stärka planeringsstrategin ”Nära till storstadsnatur”.

Exploatörer kommer alltid att följa sina egna intressen, och föreslå projekt oavsett om de är i linje med en översiktsplan eller inte, oavsett hur en översiktsplan är formulerad eller inte.

Översiktsplanens kartor

Synpunkt: Flera av översiktsplanens kartor behöver uppdateras. Att se detaljer i kartorna fungerar inte tillräckligt bra. Nu finns en skyfallskartering, den kartan borde ingå i översiktsplanen.

Svar: Översiktsplanens kartor med ”nulägesbeskrivningar” är något som ska uppdateras kontinuerligt bland annat på botkyrka.se då de har en viktig funktion för efterföljande planering. Hur ofta uppdateringen sker och på vilken ”nivå” kartorna är varierar då kartinformationen kan komma till Botkyrka från olika källor som i sin tur uppdaterar vid olika tillfällen. Oavsett är inte syftet med översiktsplanens kartor att de ska zoomas in på. ”Detaljerad avgränsning” är oftast lämpligast att göra av de olika professioner som ska bedöma frågor i efterföljande planering. Aktualitetsprövningsprocessen tillåter inte att nya kartor läggs till i den tryckta gällande översiktsplanen. Den tryckta översiktsplanen med dess kartor kommer fortsätta se ut som den gjorde då kommunfullmäktige antog den i maj 2014 med några strykningar. Men skyfallskartan går att hitta på kommunens webbsida.

De här frågorna behöver synas mer i översiktsplanen

Utöver det som nämnts tidigare, finns det önskemål om att fler frågor ska få mer utrymme i översiktsplanen.

Synpunkt: Friluftsliv, uteliv, folkhälsa, mänskliga rättigheter, hantering av trångboddhet, godstrafik, brottsförebyggande arbete och trygghet är frågor som lyfts att de borde synas mer i översiktsplanen.

Svar: Frågorna är hanterade på lämplig nivå i översiktsplanen, för det inriktningsdokument som en översiktsplan är. Vid nästa aktualitetsprövning kan förändringar ha skett och något av detta kan ha blivit mer aktuellt att gå in i mer än i dagens översiktsplan. Just nu ser kommunledningsförvaltningen att frågorna hanteras bättre i redan befintliga styrdokument såsom Riktlinjer för bostadsförsörjning, Strategi för ett jämlikt Botkyrka och Botkyrkas gröna värden. Vissa av dem kommer också ingå i dokument som håller på att tas fram nu, exempelvis Grönstrukturplan som samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för. Frågorna kan vara lämpliga teman att diskutera i förvaltningsövergripande samtal, samtal som är planerade hållas som ett resultat av aktualitetsprövningen.

Nya lagar, mål, riktlinjer och strategier

Här nämns ett urval av de nya lagar, mål, riktlinjer och liknande som blivit gällande sedan översiktsplanen antogs i maj 2014. Sådant som skulle kunna påverka översiktsplanens intentioner och som vi som kommunledningsförvaltning vill kommentera. En längre lista på ”nyheter” finns i ”Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse inför Botkyrka kommuns prövning av översiktsplanens aktualitet.”, registrerat 10 juli 2017, och i ”Sammanställning statliga och mellankommunala intressen av betydelse för kommunernas planering. Länsstyrelsen 22 december 2017.”

Lagändringar/nya lagar sedan översiktsplanen antogs

Plan och bygglagen och miljöbalken

- En lagändring om så kallade Attefallsåtgärder trädde i kraft den 2 juli 2014. Lagändring innebär möjligheten att till en- eller tvåbostadshus uppföra en komplementbyggnad eller komplementbostadshus om 25 kvm, göra en tillbyggnad på sin huvudbyggnad med en högsta bruttoarea om 15 kvm. Kommunledningsförvaltningens ställningstagande: Lagändringen påverkar inte översiktsplanens intentioner. Attefallshusen kan bidra till en mer levande landsbygd då de som redan bor där kan utveckla sitt boende. De nya bostadstillskotten hamnar i nära anslutning till befintliga hus, alltså blir inte bebyggelsen mer spridd.
- Den 2 januari 2015 gjordes ändringar i miljöbalken och plan- och bygglagen med syfte att underlätta bostadsbyggandet i bullerutsatta områden. I juli 2017 trädde också en ändring i förordningen om buller (2015:216) i kraft, som innehåller nya riktvärden för utomhusbuller från spår-, väg- och flygtrafik vid bostadsbyggnader. Kommunledningsförvaltningens ställningstagande: Lagändringen påverkar inte översiktsplanens intentioner. De nya bullerriktvärdena gör att det blir lättare att uppfylla översiktsplanens intention om kollektivtrafiknära stadsutveckling. Vattendrag i Botkyrka är påverkade av Länsstyrelsens nya bedömningar om utvidgat strandskydd. Vad som nu gäller tydliggörs bäst genom uppdaterade strandskyddskartor. Efterföljande planering behöver mer detaljerade kartor än strandskyddskartan i översiktsplanen. Kontakt kan även behövas med Länsstyrelsen för att ta del av deras beslut om strandskydd i specifika områden.
- Länsstyrelserna har gjort en översyn om var utvidgat strandskydd ska gälla. Utvidgat strandskydd kan vara upp till 300 meter från strandkanten, både på land och i vattenområden, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Nu finns även lättnader i kriterierna för att häva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag. Länsstyrelsens beslut om utvidgat strandskydd gäller sedan 1 januari 2015. Kommunledningsförvaltningens ställningstagande: Ändringarna avseende utvidgat strandskydd påverkar inte översiktsplanens intentioner men ett förtydligande kommer att göras i översiktsplanens text om strandskydd på sidan 76. Se mer sidan 14. Den övergripande strandskyddskartan på botkyrka.se är uppdaterad.

Bosättningslagen

Bosättningslagen trädde i kraft 1 mars 2016 och innebär att alla kommuner ska kunna anvisa att ta emot nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd (Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning).

Kommunledningsförvaltningens ställningstagande: Ändringarna har ingen påverkan på översiktsplanens intentioner. Botkyrka kommun bygger och vill bygga flera bostäder för alla. Oavsett vilka som flyttar in i Botkyrka kommun, är platserna desamma för nya bostäder i översiktsplanen.

Klimatlagen

En klimatlag började gälla 1 januari 2018. Det är en del av ett klimatpolitiskt ramverk. Kommunledningsförvaltningens ställningstagande: Lagen är så pass ny att det återstår att se hur den nya kommer påverka nästa översiktsplan. Botkyrka kommun ligger långt fram i sitt klimatarbete.

Nytt på nationell och regional nivå sedan översiktsplanen antogs

- Den av FN antagna Agenda 21 ersattes år 2015 av nya hållbarhetsmål, Agenda 2030.

Kommunledningsförvaltningens ställningstagande: Ett uppdrag finns om förnyelse av kommunens hållbarhetsutmaningar. Kommunledningsförvaltningen leder arbetet.

- Den 21 april 2017 blev Sverigeförhandlingen om satsningar i Stockholmsregionen klar. Det innebär bland annat att Spårväg Syd (Älvsjö-Kungenskurva-Flemingsberg) blir finansierad. Siktet är att den ska vara klar för trafik år 2034.

Kommunledningsförvaltningens ställningstagande: I vår översiktsplan har vi ritat in en korridor för kollektivtrafik som en fortsättning av Spårväg syd. Det går att säga att frågan är än mer aktuell nu.

- Nya riksintressen. Då översiktsplan 2014 antogs pågick utredningar om ett riksintresseområde för vattenförsörjning inklusive Norsborgs vattenverk och om två områden för rörligt friluftsliv. Riksintressena har nu fastställts.

Kommunledningsförvaltningens ställningstagande: Texten i översiktsplanen, sidorna 126 och 131, är skriven på ett sätt som fortfarande fungerar. På sidan 127 finns en karta över riksintressena. De utredningsområden som är inritade för rörligt friluftsliv stämmer överens med de områden som fastställdes av Länsstyrelsen.

Utredningsområdet för vattenförsörjning är inritat större än vad det sedan blev.

Norsborgs vattenverk som ligger i området är i sig nu ett riksintresse för vattenförsörjning. Den tryckta översiktsplanen med dess kartor kommer fortsätta se ut som den gjorde då kommunfullmäktige antog den i maj 2014. På botkyrka.se har riksintressekartan uppdaterats.

- Sedan 2015 finns nya läns- och regionala rekommendationer för på vilka nivåer ny bebyggelse runt Mälaren och Östersjön kan placeras.

Kommunledningsförvaltningens ställningstagande: De nya riktlinjerna är något mer tillåtande än de som beskrivs i översiktsplanen på sidan 36. Oavsett påverkas inte översiktsplanens intentioner. Vår bedömning är att det är bättre att ha kvar texten som den är då den hänvisar till kommunens klimatstrategi. Den har precis uppdaterats och ska antas av kommunfullmäktige våren 2018. Platser nära vatten är på många sätt också attraktiva och vi vill inte bidra till intrycket att rekommendationer inte behövs.

- Sedan 2016 finns ”Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods (2016:4)”, framtagna av Länsstyrelsen.

Kommunledningsförvaltningens ställningstagande: Tolkningen av de nya riktlinjerna får betydelse för hur väl vi kan utnyttja de kollektivtrafiknära lägena. Det avgörs i den planering som tar vid efter översiktsplanen.

Nya interna strategier, program och planer sedan översiktsplanen antogs

- Fossilbränslefritt Botkyrka år 2030. Kommunfullmäktige november 2016
- Botkyrkas blå värden. Vattenprogram för Botkyrka kommun. Miljö- och hälsoskyddsnämnden december 2016
- Strategi för flyktmottagande i Botkyrka kommun. Kommunfullmäktige 2016
- Parkering i Botkyrka kommun. Kommunfullmäktige 2017
- Strategi för Botkyrkas gröna värden – naturvårdsprogram för Botkyrka kommun. Kommunfullmäktige 2017. Botkyrkas gröna värden – naturvårdsprogram för Botkyrka kommun. Miljö- och hälsoskyddsnämnden 2017
- Strategi för ett jämlikt Botkyrka. Kommunfullmäktige 2017. (Ersätter: Strategi för ett jämställt Botkyrka, Strategi för ett interkulturellt Botkyrka, Botkyrkas folkhälsopolicy och utvecklingsplan jämlik hälsa, med undantag för alkohol-, narkotika- och tobakspolicy för barn- och ungdomsverksamheter, Policy och handlingsplan för att

förebygga hedersrelaterat våld och förtryck och Tänk nytt, rätt och lätt. Handbok i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.)

- Vattenförsörjningsplan Botkyrka kommun. Tekniska nämnden 2017
- Strukturplan Storvreten. Kommunfullmäktige 2017
- Strategi för digitalisering. Kommunstyrelsen 2018
- Plan för bredbandsutbyggnaden i Botkyrka. Kommunstyrelsen 2018
- ”Utvecklingsprogram för Hallunda-Norsborg. För en långsiktig hållbar och jämlik utveckling.” Kommunfullmäktige 2018
- ”Strategi för näringsliv, arbetsmarknad och idéburen sektor”. Kommunfullmäktige 2018

Fler styrdokument kan hittas här: <https://www.botkyrka.se/kommun--politik/styrdokument-forfattningssamling/styrdokument-forfattningssamling.html>

Det här behöver ”ändras” i översiktsplanen

Tre textavsnitt i översiktsplanen har blivit inaktuella och kan inte längre fungera som vägledning för efterföljande planering. Text om trafikbuller, näringsliv och miljö kvalitetsnormen vatten behöver strykas. Därutöver behöver text om strandskydd förtydligas och en felskrivning korrigeras.

Nya bullerregler – text på sidan 48 stryks

Nya regler för trafikbuller trädde i kraft under 2015 och 2017, förordning 2015:216 om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Ändringarna påverkar inte översiktsplanens intentioner. Möjligheterna att åstadkomma en kollektivtrafiknära stadsutveckling underlättas genom de nya bullerriktvärdena. Delar av redovisningen av då gällande bullerriktlinjer i översiktsplanen är nu inaktuella. Att texten om riktlinjer för buller inte längre gäller innebär inte att de kommer att glömmas bort. Bullerhantering är ett lagkrav i efterföljande planering och kommunens generella förhållningssätt till buller kvarstår: ”En så god ljudnivå som möjligt med låga bullernivåer ska alltid eftersträvas”. Exakt vilka rader som stryks, se bilaga 1: Inaktuellt i Botkyrkas översiktsplan 2014.

Ny näringslivsstrategi – text på sidan 91 stryks

På sidan 91 i översiktsplanen står om den profil hos företag och andra aktörer som vi särskilt välkomnar i Botkyrka kommun. Inriktningen ändras till viss del med den nya ”Strategi för näringsliv, arbetsmarknad och idéburen sektor”. Meningen ”Vi välkomnar särskilt företag och aktörer med inriktningar inom miljö, hälsa och kreativa näringar” gäller inte längre. Detta påverkar inte översiktsplanens intentioner då utpekade verksamhetsområden ändå förblir de samma och andra tankar kring företagande kvarstår i översiktsplanen.

Nytt om miljö kvalitetsnormen vatten – text på sidan 122 stryks

På sidan 122 beskrivs miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster och deras status. Texten har blivit föråldrad och gäller därmed inte längre. Nu finns bland annat uppdaterade statusklassningar. Beskrivningen av ansvaret för vattenkvaliteten och texten om Botkyrka kommuns vilja kommer att stå kvar, därför påverkas inte översiktsplanens intentioner. Exakt vilka rader som stryks, se bilaga 1: Inaktuellt i Botkyrkas översiktsplan 2014.

Förtydligande om utökat strandskydd – sidan 76 påverkas

Ett förtydligande om utökat strandskydd behöver göras på sidan 76, att utvidgat strandskydd gäller både på land och i vatten, upp till 300 meter.

Korrigerings om masshantering – sidan 92 påverkas

Var Botkyrka kommun vill och inte vill ha masshantering är tydligt i översiktsplanen, se sidorna 41, 92 och 120. En felskrivning har skett i listan för målbild 2040, på sidan 92. I legenden under tabellen, ”Produktion: Tillverkningsindustri och masshantering” behöver orden ”och masshantering” strykas.

Dessa små ändringar finns redovisade i ett separat häfte som nu ska ingå som en del till den tryckta översiktsplanen. Dessa ändringar kommer även synas tydligt i en översiktsplaneversion på Botkyrka kommuns webbsida: www.botkyrka.se/oversiktsplan.

Viktigt på gång – inför nästa aktualitetsprövning av översiktsplanen

- Regeringens översiktsplaneutredning: En utvecklad översiktsplanering
- RUF 2050 - Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen
- Regional vattenförsörjningsplan för Stockholms län
- Försvarsmaktens åtgärdsförberedande utredning gällande PFAS i Tullinge/Riksten
- Översyn av riksintressen för kulturmiljövården i Stockholms län
- Regional godsstrategi för Stockholm
- Klimatstrategi Botkyrka kommun
- Ett hållbart Botkyrka

Vi som deltagit i aktualitetsprövningen

Arbetsmarknads och vuxenutbildningsförvaltningen: Anna Anderberg, näringslivschef, Rana Malaki näringslivsstrateg

Kommunledningsförvaltningen: Ann Bjellert, funktionshinderstrateg, Hannes Flemming utvecklingsledare, Hanna Lind, folkhälsostrateg, Lars Olson planeringschef, Heidi Pintamo utvecklingsledare, Helena Rojas, utvecklingschef, Pernilla Vera Jr, säkerhetschef, Sara Wrethed, tidigare verksamhetschef

Kultur och fritidsförvaltningen: Anderljung Åsa, kultursekreterare, Burén Ida, verksamhetschef, Söderling Linus, verksamhetschef

Samhällsbyggnadsförvaltningen: Antonio Ameijenda, mark-och exploateringschef, Britta Ahlgren, kommunbiolog, Dan Arvidsson, miljöutredare, Zillah Bood, planarkitekt, Sofia Didrik, Landskapsarkitekt LAR/MSA, Anders Forsberg, miljöutredare, Sara Hagelin biträdande exploateringschef, Gunilla Isgren, miljöutredare, Kerstin Lagnefeldt, landskapsarkitekt LAR/MSA, Lisa Lindblom landskapsarkitekt LAR/MSA, Agneta Lindquist Engver, markchef, Liselotte Söderström, trafikstrateg, hela planenheten och samhällsbyggnadsförvaltningens ledningsgrupp

Socialförvaltningen: Gunilla Berghager, verksamhetschef, Natasha Engberg,
trygghetssamordnare

Tekniska förvaltningen: Linda Ejven, VA-chef, Eva Hagland VA-projektledare, Birgitta
Persson, projektledare lokalförsörjning och fastighet, Christer Silver Holmberg, projektledare

Utbildningsförvaltningen: Dejan Smiljanic, chef lokalförsörjningsenheten